

HRVATSKI LIST: U pretplati cijenu god. K 48.—, polugodišnje K 24.—, mjesečno K 12.—, u maloprodaji K 4.—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. ČAKI primaju se u pravilima lista trg. Gubiova 1.

Tempora mutantur...

Tempora mutantur et nos mutamur in illis, veli stinski klasik. Doslovno značenje tog toli spominog versa jeste: Vremena se mijenjaju i mi se mijenjamo u njima. I zajista. Koliko dokaza za istinost te izreke nalazimo u ovom ratu. Rijetko koji rod i rijetko koja država ide dosljedno za onim jevim, koje si je na početku rata postavila. U kolovozu 1914. godine nitko nije govorio o samoodređenju naroda, o demokratizaciji, o socijalnoj revoluciji i slično. To su sve donekle ratna iskustva. Ali ako jest još koja država, koja hoće da zadrži taj naravn i razvika, koja hoće da zaustavi misli, koje su porodila iskustva i da sve svrne opet u onu staru rtvu kolotečinu, ja će država tim gore proći, čim više bude protivila naravnom razvoju.

Nakon prve pijanosti, prouzročene „izvratnom situacijom, da bolje nije nikada bilo“, kad su njemačke čete prodirale duboko u Rusiju, a njemački socijalni demokrati ubijali tek povijenu slobodnu Rusiju, dolazi sada i u Njemačkoj faza razmišljanja, razmatranja, kamo sve to vodi... Njemačka socijalno demokratska većina izdala je i zabacila kraane deje o bratstvu naroda, o međusobnoj ljubavi, te je od onda, kad su njemačke čete osvajale Rusiju, pisao organ te socijalno demokratske većine „Vorwärts“, da su si Rusi sami sve krivi, oni dobri, mekani Rusi, koji bi se rasplakali pri svakom zvučnijem govoru, oni Rusi, koji su propovijedali i radili oko toga, kako će usmrtili rat“.

No sad ne samo „Vorwärts“, nego i ostali mirniji njemački listovi i njemačke stranke nisu zadovoljne s politikom, koju se na istok uvodilo. Opaža se, kako su generali dobri vojnici, ali kako slabi diplomati i političari. Na za čiča barkal — „Vorwärts“ donosi članak: „Osvajanje i sloboda“, u kojem se već poznaju tragovi, da njemačka socijalna demokracija već započinje spoznavati ulogu, koju je od početka rata igrala u službama velenjemačkog imperijalizma. Opisuje, kako se promjenama na bojištu mijenja i duh izvanje i unutarnje politike. Politika iz srpnja 1917., veli, bila je nastavkom politike iz kolovoza 1914. Tada su vladari njemačke države tražili saveznike, jer bijahu opkoljeni po neprijateljima, a saveznike nadjoše u socijalno demokratski organizovanom radništvu. Kako bi se udovoljilo načelima, koje je do te dobi propovijedala njemačka socijalna demokracija o idealima njemačke demokracije, padose u prijestolnom govoru riječi: „Nas ne tjera politika osvajanja“ u podkancelar Delbrück navijesti daleko-sežnu novu orijentaciju u njemačkoj unutarnjoj politici. To sve nije se svjđalo naravno velenjemačima, u čijem je programu bilo kao unutarnji cilj ratu nadahnuti mase nacionalističkim raspoloženjem, izolovati i učiniti neškodljivom socijalnu demokraciju i potlačiti radničku štampu i organizacije. Kad je iz dugogodišnjih bojeva došlo u godini 1917. do razjašnjavanja i prijevremenskih proročanstva o brzom i sretnom miru, trebalo je opet tražiti saveznike odozdo. Dne 11. srpnja došlo je do kraljevske poslanice o izbornoj reformi a dne 19. do mirovne rezolucije u državnom saboru. Imao se oživiti raspoloženje iz kolovoza 1914. ali domovinskoj stranci uspelo je da sve to baš majstorski sruši. Radničkim nastojanjima doduše se udovoljilo dotle, da je postignuta vlada sa starim parlamentarcima u popredju, koja se je obvezala ispuniti zaključak od 19. srpnja 1917. te provesti izbornu reformu u Pruskoj, ali od trenutka, kad je pregovaranje u Brestu Litovskom bilo povjesnim udarcem šake spravljeno u posve drugu kolotečinu, očevidno jeste, da je vodjenje izvanje politike u srogom otporu s težnjama srpanjske većine. Od te dobi jeste takodjer očevidan preokret u unutarnjoj politici. Protivnici srpanjske većine pozdvajajući se, da vlada ne će raspustiti rajhstaga, podase pri drugom čitanju izborne predloge nasini čin, koga hoće da pri trećem opetuju. A vlada se još zadovoljava s izjavom, da si prepušta pravo na raspust rajhstaga za trenutak, kad će joj se činiti prikladnim. Tim junckerima jedva će imponovati. „Sloboda a ne osvajalački planovi“, glasalo se u kolovozu 1914., te je bilo opetovano u srpnju 1917. „Osvajalačnost a ne sloboda“ govori zbija u svibnju 1918. List iz toga zaključuje, da ratna situacija, koju je socijalna demokracija pomagala stvarati na bojištima, imade uplaj i na unutarnje prilike i to ne u pravcu sklonom slobodi, ali obećava, da će u borbi za ciljeve demokracije ustrajati u korist države i napokon u svoju korist. Zatože ne veći, da li će spoznaja promijeniti takodjer put, kojim je dosad njemačka socijalna demokracija išla.

Svakako i Scheidemanovci upoznaše napokon i ako već prekasno, kojim su putem išli. Danas još nemaju snage, da skrenu s tog puta. Ali počese se ipak trijezniti. Spoznaja dolazi. Vremena se mijenjaju, a u tim vremenima moraće se promijeniti i nje-

mačka socijalna demokracija. Vers latinskog klasika ne trpi iznimaka. Tempora mutantur...

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 12. (D. u.) Službeno se javlja: U području Pasubio navalio je neprijatelj preključer na naše sigurnosne čete, kod česa mu je uspelo provaliti u naš pretpoložaj na Monte Corno. Protuudarec, koji smo jučer poduzeli, je Talijane opeta izbacio. U drugom odsječcima gorske fronte suzbiti su talijanski izvidnički odjeli. Poljski pilot naporučnik Linke-Crawport sastrijelio je dne 11. t. m. 2 engleska lijetala te je time izvojšto svoju 22. i 23. zračnu pobjedu. U Albaniji mjestimice živahnija bojna djelatnost. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 12. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište; Na bojnim frontama ostala je bojna djelatnost ograničena na mjesna bojna djela. Sjeverno od Kemmela i na južnom brljegu Lyse navalio je neprijatelj poslije žestoke topovske priprave. Na mnogim je mjestima sunuo u avrhu krepkog izvidjanja. Sjeverno od Kemmela osujetili smo neprijateljsku navalu u našim linijama u boju iz bliza. U ostalom je njegove nasrtajne čete slomila već naša vatra. Na zapadnom brljegu Avre razvio se usljed našeg udara jugozapadno od Maillyja žestoki boj, iz kojih smo doveli natrag preko 30 zarobljenika. Među Avreom i Oseom izvidnički okršaji. Na ostaloj fronti ništa važno. — U posljednja dva dana sastrijeljeno je u zračnom boju 19 neprijateljskih lijetala. Njih 12 obojila je skupina lijetala, koju je do sada vodio konj. satnik barun Richthoffen. Poručnik Loewnhardt izvojšto je svoju 20. i 21. zračnu pobjedu. — Ludendorff.

* Francuski izvještaj od 11. t. m. na več: Iza veoma žestoke topničke paljbe navalili su Nijemci jutros rano sa posebnim jurišnim četama na naše položaje u žumi Goun (?) jugozapadno od Mailly-Rainevala. Neprijatelj, kojemu je najprije bilo pod zaštitom magle uspelo, da se ustali u jednom komadu žume, bio je opet istjeran sjajnom protunavalom naših četa, koje su posvema uspostavile svoje linije. Nijemci su pretrpili veoma teške gubitke te su pustili oko 100 neranjenih zarobljenika i 15 strojnih pušaka i materijala u našim rukama. Prilično živahan topnički boj u okolici Orvillersa i Sorelle. Na ostaloj je fronti dan prošao mirno.

* Engleski izvještaj od 11. t. m. na več: Napada, što je neprijatelj pokušao kod Neuville, bio je suzbijen. Inače ništa od osobitog interesa.

* Belgijski izvještaj. Obični topnički boj. U okolici Langemarcka suzbiti smo ručnim granatama neprijateljsko izvidničko odijeljenje.

* Izvještaj istočne armije od 10. svibnja: Na istočnom bregu Vardara suzbito je englesko izvidničko odijeljenje bugarsko odijeljenje. U smjeru na Gradešnicu izveli su Srbi poduzeće na neprijateljske järke. Neprijatelj, koji je pokušao da napadne na Dobropolje i u luku Cerne, bio je svuda suzbijen s ozbiljnim gubicima. Mnogo njemačkih lješina leži na rubu naših položaja u predjelu Makova.

* Engleski izvještaj iz Palestine i Hedžasa od 7. maja: Tečajem noći od 3. maja povučene su naše prednje čete, koje su zaposjele Ea-Salt, a jeddan odred istočno od Jordana uvršten je u liniju, koja pokriva glavne prelaze rijeke. Neposredno zatim povučena je glavna sila četa preko rijeke, dok su za očuvanje prelaza ostavljeni na istočnoj obali jaki odredi. Tečajem poduzeća istočno od Jordana između 30. aprila i 4. maja zarobili smo 1 njemačkog i 45 turskih časnika, 4 njemačka i 843 turska vojnika, zaplijenili 14 mitraljeza i jedna motorna kola, a osim toga zadali neprijatelju bitnih gubitaka. Bojne sile hedžaskoga kralja napale su 3. maja turske odrede, koji su radili na hedžaskoj željezničkoj stanice Madyerdam sjeverno od Mema, zarobile 25 neprijatelja i teško oštetile željezničku prugu.

* Car o položaju. Car je kazao u audijenciji kršćanskom socijalnom zastupniku Finku, da pristaje uz Löwensteinovu rezoluciju te da želi, e bi Seidlerova vlada uredila parlamentarne prilike u smislu ove rezolucije.

* Iz Rusije. „N. F. Presse“ prima iz Kopenhagena: Po ovdje predležim vijestima razvija kadetska stranka već od duljeg vremena grozničavu djelatnost, koja se dovodi u savez sa prevratnim pokretom u Rusiji. Agitacija je uperena protiv bolševika, koji uslijed svoga terora sve više gube na pristašama, pa nalize na protivnike i kod socijalistički raspoloženog pučanstva. Iz Rusije dolazeće

vijesti potvrđuju, da se u zemlji očekuju za ne dugo vrijeme slikti prevrati.

* Engleski general Maurice bio je — prema službenoj vijesti iz Londona — umirovljen.

Dodatni pravopolitički ugovor sa Rumunjskom.

Beč, 11. (D. u.) Danas priopćeni austro-ugarsko-rumunjski dodatni ugovor k mirovnom ugovoru uređuje uspostavu javnih i zasebnopravnih odnosa, nadoknadu ratnih i civilnih šteta, izmijenu ratnih zarobljenika i civilnih interniranih, pitanja amnezije, kaošto i pitanje brodova i ostalih prometnih sredstava, koji su pali u vlast neprijatelja. Od pojedinih točaka ugovora, koji obuhvaća 19 članaka, valja istaknuti: Rumunjska se obavezuje, da sklopi najkasnije jednu godinu iza ratifikacije dodatnog ugovora konzularni ugovor i da se Rumunjska odriče nadoknade šteta, koje su nastale u njezinom području austro-ugarskim vojničkim mjerama, uključivo kontribucije i rekvizicije. Neutralcima treba Rumunjska da nadoknadi štetu, koja im je na njezinom području nanješera austro-ugarskim vojničkim mjerama i koje se moraju nadoknaditi po međunarodnim pravilima. Austrijanci ili Ugri, koji su bili prije rata u rumunjskoj javnoj službi te su bili otpušteni samo radi toga, jer su neprijateljski inozemci, moraju se, ako to zatraže, opet namjestiti u istim činom i istom plaćom; ne bude li to moguće, mora se ih pravedno odšteti uz odbitak odštete, što su možda dobili, kad su bili otpušteni. Ugovor određuje dalje obostranu obvezu, da neće u svojim područjima dopuštati agitaciju, propagandu i ostala nastojanja, koja su uperena protiv integriteta država, proti zakonitom poretku i sigurnosti te javnom miru druge strane; osobito mora se sprečiti svakojake zbirke i novčane potpore te prinose u prilog takve propagande, mora se gledati na to, da se u školi dozvoljava samo takva učila, koja se ne protive ovim odredbama, te se mora izdati odnosne kaznene odredbe. Rumunjska obavezuje se dalje, da neće sprečiti iseljenje rumunjskih državljana ugarskog porijekla. — Od isplata, koje se prema ovom dodatnom ugovoru imaju isplatiti Austro-Ugarskoj, obavezuje se Rumunjska, da iznos od 35 milijuna kruna plati efektivno u novčanjoj pariteti, izračunano u zlatu i to 2 godine poslije ratifikacije mirovnog ugovora. Austro-Ugarska izjavlja se ali pripravnom, da se odriče ovog iznosa, ako se promet plaćanja, koje će se razviti u narednim dvim godinama među monarhijom i Rumunjskom, uredi na način, koji će zadovoljiti obje stranke. Kao sigurnost za javne dugove Rumunjske prema pripadnicima monarhije, dotično Bosne i Hercegovine, zalaze Rumunjska za 5 godina imanje i depozite rumunjske nacionalne banke, koji leže kod njemačke državne banke. Konačno se ustanovljuje, da se ratifikacijska listina o ovom dodatnom ugovoru čim prije izmijeni u Beču.

Njemački državni sabor.

Berlin, 11. (D. u.) Drž. sabor. Kod vijećanja o mornaričkom proračunu uputio je državni tajnik drž. mornaričkog ureda, dr. v. Cappel, na povoljne uspjehe neograničenog podmorničkog rata te je izjavio, da je sveukupna ratna industrija, u koliko to dozvoljavaju druge potrebe vojske i mornarice; upotrebljena za građnju podmornica. Državni je tajnik izjavio svoje pouzdanje i vjeru u podmornice te je obzirom na engleske vijesti o uspjehu kod Ostende ustanovio, da je engleska ladja, koja je imala da zatvori luku, potonula na neplovnom mjestu, te se stoga prva kao i druga navala mora smatrati neuspjelom.

Lord Curzonov govor.

London, 11. (D. u.) Reuter. U svom govoru, što ga je držao u Londonu, rekao je Lord Curzon sljedeće: Naša sudbina ne leži niti u prošlosti niti u budućnosti; ona leži u sadašnjem trenutku. O položaju na zapadnoj fronti je rekao, da je Englezima posve jasno, kakvu je veliku korist imao neprijatelj od sloma Rusije: Narod Njemačke i Austro-Ugarske se sokole nadom, da je svršetak na vidiku i da će doći njemački mir. Za neprijatelja je iz mnogih uzroka od bitne važnosti, da sada dovede do odluke. U malo sati može da uslijedi ponovna navala. Možemo si misliti, da će naši hrabri vojnici morati napustiti još više zemljišta. No, izuzev dosadašnjih uspjehe, ima stvari, koje nas mogu hrabriti: ponajprije imadu sada saveznici po prvi puta u ratu to dobro, što imadu jedinstveno vojničko vodstvo. Osim toga imadu Amerikanci neograničenu množinu ljudskog materijala te predsjednika čvrstog značaja. On neće štediti nijakvog napora, da nastavi borbu. Treća je stvar, koja nas hrabri, nepokoleblivi duh i silna djela našega naroda. On znade, da se sada radi o životu ili o smrti.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. Pođ naslovom „Što znači pad ministra vitez Zolgera“ piše dr. V. K. u „Slovenskom Narod“: „Ne ćemo se mnogo varati, kažemo li da su odlučujući krugovi računali više vremena, koliko toliko na sporazum sa našim programom. Ta također ne može biti sumnje, da su bila vremena, kad se je računalo s mogućnošću da se sklopi mir s pomoću Wilsona, koji je zahtijevao samoodredjenje naroda, dakle također Jugoslavena. Jasno je, da je u tom slučaju bilo važno, da imaju Jugoslaveni prikrini savjetnika tako odličnih sposobnosti kakov jest vitez Zolger. No ahi što nas uči odstup vitez Zolgera? — Da je ono doba prošlo! Prošlo je također dosljedno doba, kad se je u našem narodu moglo uzbuditi krivu nadu, da ćemo se na taj način moći uspeti na zelenu grančicu. Otpust odličnog našeg rođjaka jest veoma milostiv, što je za njegovu osobu veoma laskavo. No nije laskavo za jugoslavenski narod, što iz tog događaja bečke politike slijedi za svakog pametnog čovjeka. Iz tog događaja slijedi, da su se varali Jugoslaveni, kad su mislili da nam Beč može (ne ću kazati hoće) pomagati. Sada vidi svako dijete, da njemačko-madžarski savez, kojemu se mora pokoravati neodgovorni činitelj, ne dozvoljava samoodredjenje jugoslavenskog naroda. Ona je struja u našoj politici, koja je zida na protivnim nadama, utrpjela smrtan poraz. Hvala Bogu, da našem narodu dolazi spoznaja u tako odlučujućem istorijskom trenutku. Svi, što vas je boraca za jugoslavensku misao, odahnite! Sve ministrowanje zajedno nije bilo nego nesretna ljubav! Otrijeznimo se iza te male nezgode, kako bi se razbile nezdrave prilike. Ne možemo biti slabiji, i ne jadikujemo, da je došlo ono, što je moralo doći! No izvodimo posljedice, koje doliče ozbiljnom čovjeku. Spas je u nama samima, a ne u bečkim ministarskim stolicama!“ U „Jugoslavanu“ opovrgava na temelju § 19. tiskovnog zakona zemaljski kapetan Sušteršič tvrdnju, da se je kranjski zemaljski sabor sastao posljednji puta mjeseca siječnja 1914., te veli, da to nije istina, nego da je istina, da je sabor zasjedao od 5. veljače 1914. do 3. ožujka 1914. I Zastita tako amiješan može se činiti samo Sušteršič! — „Glasu S. H. S.“ javlja njegov bečki dopisnik, da do obećanih progona na slavenskom jugu, a u prvom redu u Sloveniji ne će uopće doći. Od Seidlerovih topova ne će nijedan vrabac odletjeti s krova! — Na dan rođendana naše carice nisu ljubljanski Nijemci, kako javljaju slovenski listovi, niti razobjesili zastava, pa tako ni sam njemački kazino. Kad bismo se mi nekada bili odvažili nešto tako demonstrativnog učiniti, brzo bi se bili svi pozvani i nepozvani faktori, svi službeni i neslužbeni listovi razvikali o veleizdajstvu, te pozvali odmah protiv nas vješala i tamnice! No kod nas se gleda na jednakost samo u bojnim redovima, a dapače ni tamo — ne! Dok jednom dozvoljavaju da nešto na sva usta viče, ne puštaju drugog ni da si to samo misli.

Iz češkoga svijeta. „Slovenskom Narod“ javljaju iz Praga o svećanim pripravama, koje se sada tamo vrše. Posvuda se osjeća, da se približuju dani velikog jubileja, dani svećanosti. U „Narodnom divadlu“ igra se svećani ciklus. Pred kazalištem je svaki dan živo, puno ljudi. Svećani ciklus naviještaju posebni kazališni plakati. U vinohradskom se kazalištu vrše također svećane predstave. Posljednji se puta igrala Jiraskova „Vojnarka“. Kad je općinstvo doznalo da je objavljen pisac u kazalištu, počelo mu priredjivati oduševljene ovacije. Tako znade javnost cijeliti svoje muževe. Drugog je dana bio imenovan Jirasek počasnim gradjaninom grada Praga. Isto se tako vrše svećanosne predstave u svim kazalištima i po svim gradovima. Predavanja o 50-godišnjici Narodnog divadla brojno su posjećivana. Predavatelji, učenjaci i umjetnici prvog reda podavaju tu svoje misli o istoriji, o kazalištu i o umjetnosti. U pisarni za „Jubilej narodnog divadla“ na Františkovo obali živahno je gibanje. Glavne će se svećanosti vršiti od 15. do 17. svibnja. Sve se priprema za dočekanje gostova. I ako se nalazimo u doba koje je za gosta kao i za gostitelja isto tako neprijatno, prebrodit će poznata češka bratska (ne ću da kažem slavenska) gostoljubivost sve zapreke. — „Narodni Listy“ javljaju, kako je slovačka deklaracija, za koju su glasovali Slovaci u Lipt. sv. Mikulašu dne 1. svibnja uzbudila mađarsku štampu u Slovačkoj. Tjednik „Lipt“ čije je redaktor poznati „poznavač“ češko-slovačkog pitanja, Izidor Steier, objavljuje članak, u kojem optužuje dr. V. Šrobara, koji je, kaže, dušom češko-slovačke iredente u Ugarskoj. Neizravno zahtijeva, da se ga uapsi te da se odstrani pokretače slovačke socijalno-demokratske stranke, koja je došla, veli, potpuno u službu čeških agitatora. Vodje socijalizma u Pešti nisu imali ni pojma o tom, što se u sv. Mikulašu pripravja na 1. svibnja i u kakvu će se svrhu zlorabiti... „Narodni Listy“ pripominju k tome: Zanimivo je, da je to „zlorabljeno“ i „prevareno“ radništvo i gradjanstvo pjevalo narodne pjesme slovačke i češke, i neizrecivim veseljem prihvatilo rezoluciju. Kotarski poslužnik u Mikulašu dospio je naravno u tezak položaj. On je kaže morao znati, što će Šrobar govoriti, on je morao zapriječiti njegov dvosatni govor i nije uopće smio dozvoliti tu „odurnu veleizdajničku češko-slovačku demonstraciju“. Mađari su, kako se vidi,

majstori... — Proti raskomadaju češkoga kraljevstva množe se dnevno protesti. Protestuju sada i Nijemci, koji se obavijestili, te uvidješe, kako vodi ta njihova ljudjaka politika.

Domaće vijesti.

Za naše škole u Pulj.

Za našu lokalnu politiku je pitanje škola od najveće važnosti. Kažemo politiku, pošto se pod tim razumijeva svaki javni, dakle i publicistički rad za stvar, koja imade važnost za narodni život. Boj za školu imade osim ostalog i onu važnost, što je to jedino polje našeg javnog života, na kojem je omogućen slohoda i donekle nesprečen rad. Pitanje škola u svojoj suštini nije političko već je kulturno pitanje, a s njim nije samo u svezi kulturni već također i ekonomski napredak pojedinog naroda; a jakost gospodarskog života pojedinog naroda tvori i preduvjeti za zdravo državno gospodarstvo. Nije dakle samo u našem narodnom već također u državnom interesu, da se našem narodu zajamče prosvetni zavodi, koji su jedini kadri, da omoguće državi iza rata sretno prebrodjenje gospodarske krize. Ne radi se međutim jedino o tome, da imademo škola, već kakve moraju ove škole da budu, hoće li narod i država imati od njih koristi. Škole su kod nas u Istri bile do sad najvećim dijelom tvornice poluanalfabeta. Uzroci su toga bili glavno u tome, što se je za naš narod ustanovljalo gotovo isključivo jednorazrednice, u kojima je jedincati učitelj bio prenatrpan poslom, te nije uz najbolju volju mogao da naobrazi povjeren mu mladi narastaj. Naše su škole vrhu toga izgledale većim dijelom više kao staje a ne kao prosvjetni zavodi. I nova škola, što se ustanovila u Pulj, ne odgovara potrebama našega naroda niti najskromnijim higijenskim i kulturnim zahtjevima. U toj jednoj školi imademo 600 učenika, strpanih u 6 razreda, a neznan broj učitelja. Klupe su zaprljane, polurazbijene, te nema izgleda e bi se ih moglo uopće popraviti. Pisaci stolovi, namijenjeni za učitelje su takvi, da se ih ne ufaju dotaknuti. Škola izgleda više kao dućan starelinara nego kao odgajalište naše neke djece. Kakve će dojmove dobiti naša mladež u toj žalosnoj okolini? Da li će ove klupe, ona razbijena stakla, nezdravi zrak u premalenim sobama pospješiti njihov kulturni razvoj, pojačati njihov organizam? Nije u našoj namjeri, da ovrhlijujemo ikoga zbog ovih prilika. Mi iznosimo sve ove činjenice, e bi upozorili sve naše mjerodavne čimbenike na neprillično stanje naše škole a nemamo razloga, da bi dvojili o njihovoj dobroj volji, da će našem narodu doći barem u tom pogledu u susret. Hoće li si naše lokalne oblasti zasigurati zahvalnost našeg naroda, moraju nastojati, da si usvoje njegove kulturne zahtjeve, da mu zasiguraju sve ono, što mu na školskom polju po zakonu i pravdnosti pripada. Ali se moraju također pobrinuti za to, da budu prostorije i školski uređaji primjereni zahtjevima XX. vijeka.

Iz Medulina. Prošlih smo dana doživjeli ovdje više odvažnih provalnih kradja. Prema vrsti kradje, te prema načinu, kako se ta kradja počinja, može se prosuditi, da je provalnik (možda ih je i više) veoma okretan i spretn, te da raspolaže svim mogućim provalničkim orudjem. Državni organi dođu uvijek post faktum i konstatuju, da je kradja zbilja bila počinjena. Za ukradenom robom možeš letjeti, ako te baš volja — sam. Dosad barem nije uspelo uči tim noćnim gostovima ni u trag, a kamo li ih uhvatiti pri djelu ili naći pokradene stvari. — Inače ni u Medulinu nema mnogo novosti, svagdje i svakoga reč bi da taru iste brige, kao i nas ovdje. Cekali smo i čekamo i bogzna hoćemo li dočekati sretan onaj dan mira, ali ne surogata od mira, kao što nam ga dnevno pružaju, nego mir cijeloga svijeta, mir sviju duša i svih ljudi.

Dnevne vijesti.

Odvjetnički odbor kraljevine Hrvatske kod praških svećanosti. Odbor primio je poziv za sudjelovanje na proslavi jubileja Narodnog kazališta u Pragu, te o tome obavješćuje gg. odvjetnike. Glavni dio svećanosti održati će se 16., 17. i 18. svibnja te se gg. odvjetnici, koji će svećanostima prisustvovati, upućuju, da svoj dolazak radi osiguranja stana itd. prijave odmah brzojavni na „Jubilej Slavnosti Narodnih divadla, Praha I., Beletemska 1.“

Medicinari ostaju u zaledju vojske. Iz Beča se javlja: Svi sanitetski poručnici i jednogodišnji dobrotoljci na ratištu i u zaledju, koji su radi studija na dopustu, a svršili su osmi semestar, ostaju u svrhu dovršenja nauku u zaledju. Za apsolviranje devetoga semestra imadu se dodijeliti posadnoj bolnici sveučilišnog grada na službovanje ili im valja dati dopust.

„Arbeiter-Zeitung“ o riješenju nacionalnog problema u Austriji. „Arbeiter-Zeitung“ donosi uvodni članak u kojem govori o poznatom poljskom predlogu, da se osnuje jedan koncentracijski kabinet. Listu se ne čini taj predlog baš podesan. Na nacionalna stranke se doduše može apelirati, ali ne će se time promijeniti ni ljude ni stvari, ako se jedna

želja dr. Seidlera liferuje svijetu pod krinkom zaključka poljskog kluba. Idila, da se sve stranke u parlamentu ujedine u svrhu nekog „gradjanskog principa“ ne dade se oživotvoriti. Jedino takovo riješenje nacionalnog problema obećava uspjeha, koje će obuhvatiti sve narode, svima poboljšati stanje i nikome ne ostaviti povlastica. A osim toga treba taj pokušaj otvoreno i iskreno započeti. To može da se učini jedino jednom osnovom posve demokratskom i pravednom, koju neka vlada iznese pred parlament. Posve naravski, da bi, obzirom na snagu agitacije za samostalnoću svakog pojedinog naroda, i jedan ovakav predlog naišao na zapreke, ali te zapreke bi se dale svladati. Moralo bi se uvesti nacionalni i demokratski ustav okružja za članu državu, a ujedno ujediniti sva jedinstveno nacionalna okružja jednog naroda u jednu narodnu cjelinu, te tu cjelinu, tu nacionalnu državu opskrbiti jednom dalekosežnom količinom samostalnosti i nezavisnosti.“ Dalje veli „Arbeiter-Zeitung“: „Sa manjim se narodi ne mogu zadovoljiti nikako. Jer nije istina, da se narodi imaju prilagoditi državi, već se država ima prilagoditi narodima. Prava države počinju tek ondje, gdje prestaju prava naroda.“ Članak svršava tvrdnjom: „Sve jasnije i jasnije biva, da sa dr. Seidlerom Austrija samo gubi uzalud vremena.“

Orlando o položaju na zapadnoj fronti. Dopisnik „Morning Posta“ sa talijanske fronte javlja svoj razgovor sa ministrom-predsjednikom Orlando, pošlje njegovu povratku iz Francuske. Orlando je u tom razgovoru rekao, da su vojskovođe na zapadu uvjereni, da je njemački udar zadržan i da Nijemcima nikada ne će početi za rukom, da dopru do luka na Kanalu ili da odijele Engleze od Francuza. — Na konferenciji u Abbeville priznato je kao fakat jedinstvo fronte od Sjevernog mora do Jadrana i priznato je dalje, da za sve saveznike mora vrijediti isto stanovište, nalme, da se vojne sile moraju upotrebljavati na način, koji je najpovoljniji za zajedničku stvar saveznika.

Ruska ornamoraka flota. Ruska crnomorska flota, za koju se sad ne zna, ni gdje je, sastoji se od ovih bojnih jedinica: dva dreadnoughta, koji od revolucije nose imena „Volja“ i „Svobodnaja Rosija“. Svaki od ovih brodova ima po 23.400 tona i po 12 topova od 30.5 cm. Dalje dolaze linijski brodovi: „Ivan Zlatousti“ i „Svjatij Jevstatij“, svaki po 13.000 tona i po 4 topa od 30.5 cm., „Potemkin Tavričeskij“, 12.800 tona sa 4 topa od 30.5 cm., „Rotislav“, 10.300 tona sa 4 topa od 25 cm., „Tri Svjatitelja“, 13.500 tona sa 4 topa od 30.5 cm., „Georgij Pobjedonosec“, 11.000 tona sa 6 topova od 20.3 cm., „Sinopa“, 10.300 tona sa 4 topa od 20.3 cm. Oklopljene krstarice „Očakov“ i „Pamjat Mekurja“ imaju svaka po 7.200 tona i po 12 topova od 15 cm. Osim toga ima oko 20 torpiljarki, 8 podmornica i mala oklopljena krstarica „Perek“.

Gen. Robertson o trajanju rata. U jednom nedavnom svom govoru rekao je bivši šef generalnog štaba engleske vojske, general Robertson: „Vjerojatno je, da će rat još dugo trajati. Kako dugo? To se niko pametan ne može usuditi, da odredjuje. Jedan od razloga, zašto rat davno već nije prestao, u tom je, što mi nismo bili spremni za ratovanje, kad je rat započeo. Danas mi plaćamo ovaj nedostatak spremnosti, koji bi nekad svaku drugu zemlju doveo do bankrota i propasti. Ali mi nikako ne namjeravamo dati se upropastiti, niti hoćemo da bankrotiramo. Mi znamo, da je svaki muškarac i svaka žena u Britanskom imperiju, riješen dovesti rat do povoljnog svršetka.“

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA : Kino „IDEAL“ :

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored
**Izmedju usana
i ruba kaleža.**

Veseloigra u 4 čina
s Vivian Martin.

Početak: 2-30, 3-55, 5-20 i 6-45.

Ulazne cijene za ovaj film:
I. mjesto K1-60; II. mjesto 80h.

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo
promijeniti raspored.

Svakojake umjetnine iz
mijedi, bakra, brona,
srebra, porculana, majolike,
kristala, kao što i
pokućvo te starinarske
šipkarije kupuje
Dučan Plovčan
Viški trg.

Danas započinju predstave
veličanstvenog i istorijskog
remek-djela s prologom i pet
čina.

Caius Julius Caesar

koji je postigao svuda, gdje
je bio davan, najveći uspjeh.

Radi udobnosti općinstva,
koje će film posjetiti, bit će
razdijeljen u dvije serije i
to danas prvi dio a sutra
drugi dio.

Predstava započinju:

3-15, 4-45, 6-15 i 7-45 sati.

Ulazne cijene za ove predstave:
Rezervirana mjesta
K 1-60, I. mjesto K 1-40,
II. mjesto K — 50.

— Predstava traje sat i pol —

**U trgovini pokućstva,
FH. Barbanča,**
u Šišanskoj ulici,
prodaje se nove prispjelo
pokućstvo.